

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 19.03.1986, sp. zn. 4 To 9/86, ECLI:CZ:NS:1986:4.TO.9.1986.1

Číslo: 11/1987

Právní věta: I. Jestliže je třeba podle § 109 věta druhá tr. ř. přibrat nového znalce, musí nový znalec podat nový znalecký posudek, v němž se ovšem musí vyrovnat i s předchozím znaleckým posudkem. II. Jestliže byly podány dva znalecké posudky k téže otázce, soud v hlavním líčení je povinen provést důkaz oběma posudky, vyslechnout zpracovatele obou posudků a při hodnocení důkazů a zjišťování skutečného stavu věci se s oběma posudky vypořádat tak, aby bylo zřejmé, který z posudků bere za základ svého rozhodnutí a z jakých důvodů. III. Skutečnost, že dva dosud podané znalecké posudky obsahují různé závěry, není sama o sobě důvodem pro vyžádání posudku ústavu podle § 110 tr. ř. IV. Skutečnosti, z nichž znalec v posudku vychází, je třeba zjišťovat dokazováním podle trestního řádu. To znamená, že vychází-li znalec z určité skutečnosti, kterou svými smysly vnímala určitá osoba, je třeba tuto osobu vyslechnout jako svědka podle § 97 násl. tr. ř., popř. jako obviněného podle § 90 násl. tr. ř. V. Poučit svědka podle § 101 odst. 1 tr. ř. je třeba před každým výslechem, tedy i před opakovaným výslechem v téže věci.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 19.03.1986

Spisová značka: 4 To 9/86

Číslo rozhodnutí: 11

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Dokazování, Důkaz znalecký

Předpisy: 141/1961 Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

K stížnosti krajského prokurátora Nejvyšší soud ČSR zrušil usnesení krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 31. ledna 1986 sp. zn. 1 T 45/85 a tomuto soudu přikázal, aby věc v rozsahu zrušení znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Napadeným usnesením krajský soud podle § 188 odst. 1 písm. f) tr. ř. vrátil prokurátorovi k došetření trestní věc obviněného R. Z. stíhaného pro trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 132 odst. 1 písm. b), odst. 2 písm. b), odst. 4 tr. zák.

Důvody tohoto rozhodnutí shledal krajský soud především v postupu orgánů přípravného řízení při

objasňování příčetnosti obviněného a dále v rozdílnosti závěrů znaleckého posudku psychiatrů MUDr. P. Š. a MUDr. R. N. a znaleckého posudku psychiatrů MUDr. J. D. a MUDr. J. H. V této spojitosti krajský soud uložil orgánům přípravného řízení objasnit duševní stav obviněného znaleckým posudkem ústavu (§ 110 odst. 2 tr. ř.).

Kromě toho krajský soud poukázal na některé další vady a neúplnosti přípravného řízení a dal pokyny k jejich odstranění.

Proti usnesení podal krajský prokurátor v zákonné lhůtě stížnost. Požadavky krajského soudu na došetření věci označil za nadbytečné.

Nejvyšší soud ČSR přezkoumal podle § 147 odst. 1, 2 tr. ř. správnost výroku, jehož se stížnost týkala, i řízení, které této části napadeného usnesení předcházelo, a dospěl k závěru, že stížnost je důvodná.

Náležité objasnění otázky, zda v osobě obviněného jde o příčetného pachatele, je jednou ze základních podmínek jeho trestní odpovědnosti. Z okolností skutku, který je předmětem trestního stíhání, vplynuly důvodné pochybnosti o příčetnosti obviněného R. Z. Vyšetřovatel proto v souladu s ustanoveními § 105 odst. 2 tr. ř., § 116 odst. 1 tr. ř. přibral dva znalce z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, a to MUDr. P. Š. a MUDr. R. N. Uvedené pochybnosti přetrvávaly i poté, co znalci podali písemný posudek z 9. 5. 1985. Proto vyšetřovatel vyžádal od znalců doplněk posudku a znalci tento doplněk předložili v písemném vyhotovení dne 7. 6. 1985. Protože pochybnosti o příčetnosti obviněného nebyly vyjasněny ani na podkladě doplňku znaleckého posudku MUDr. P. Š. a MUDr. R. N., vyšetřovatel přibral jiné znalce, a to MUDr. J. D. a MUDr. J. H., a zároveň nařídil pozorování obviněného podle § 116 odst. 2 tr. ř. Na tomto podkladě byl obviněný R. Z. umístěn ve zvláštním oddělení NVÚ č. 2 Praha v psychiatrické léčebně v Praze 8 - Bohnicích a podroben pozorování znalců MUDr. J. D. a MUDr. J. H. a vyšetření psychologičky PhDr. Š. T., která je rovněž znalcem z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie se zvláštní specializací na klinickou psychologii. Znalci MUDr. J. D. a MUDr. J. H. podali písemný posudek 8. 9. 1985. Nový posudek znalců psychiatrů již vyzněl v jednoznačné závěry, které odstraňují dosavadní pochybnosti o duševním stavu obviněného.

Krajskému soudu nelze přisvědčit v tom, že by postup vyšetřovatele nebyl v souladu s trestním řádem. Výhrady krajského soudu proti postupu v přípravném řízení vyvěraly z toho, že vyšetřovatel v opatření, jimž přibral nové znalce, vymezil jejich úkol mimo jiné jako přehodnocení předchozího posudku jiných znalců. V tomto směru jde skutečně o nesprávné stanovení úkolů znalců, které je v rozporu s trestním řádem, zejména s ustanovením § 109 tr. ř. upravujícím postup orgánů činných v trestním řízení pro případ pochybností o správnosti posudku nebo pro případ nejasnosti či neúplnosti posudku. Tuto nesprávnost v přístupu vyšetřovatele k vymezení úkolů nových znalců ovšem nelze hodnotit bez zřetele na věcný obsah nově vypracovaného posudku. Z něho je zřejmé, že znalci MUDr. J. D. a MUDr. J. H. se v žádném případě neomezili jen na přezkoumání nebo přehodnocení posudků znalců MUDr. P. Š. a MUDr. R. N., ale vypracovali v celém rozsahu nový znalecký posudek, přičemž se opírali o vlastní vyšetření obviněného spojené s jeho pozorováním ve zvláštním oddělení psychiatrické léčebny, o vlastní studium jeho zdravotnické dokumentace, o nově podaný posudek znalce se specializací na klinickou psychologii atd. Při vypracování svého posudku se znalci MUDr. P. Š. a MUDr. R. N., zaznamenali odchylnosti svých závěrů od závěrů dřívějších znalců a vysvětlili tyto odchylnosti zejména rozdílností použitých vyšetřovacích metod, které v případě jejich posudku umožnily hlubší a úplnější objasnění rozhodných skutečností. Nelze tedy konstatovat, že by znalci MUDr. J. D. a MUDr. J. H. přezkoumávali znalecký posudek MUDr. P. Š. a MUDr. R. N., což by z hlediska trestního řádu bylo nepřípustné, a nic takového nelze dovozovat jen z formálního vymezení jejich úkolů, který vyšetřovatel nesprávně označil za přehodnocení dřívějšího posudku jiných znalců. Rozhodná je věcná a obsahová stránka posudků znalců MUDr. J. D. a MUDr. J. H., z níž je zjevné, že tito znalci neprovedli pouhé přehodnocení dřívějšího posudku jiných znalců, ale vypracovali nový znalecký posudek ve smyslu § 109 věta druhá tr. ř.

Pro úplnost považuje Nejvyšší soud ČSR za nutné dodat, že v hlavním líčení je krajský soud povinen provést důkaz oběma znaleckými posudky a vyslechnout zpracovatele obou posudků a v rámci zjišťování skutečného stavu věci a hodnocení důkazů se s oběma posudky vypořádat.

Požadavek na opatření znaleckého posudku ústavu ve smyslu § 110 odst. 1 tr. ř. není zatím důvodný a nelze ho vyvozovat z pouhé skutečnosti, že se různí závěry dvou dosud podaných znaleckých posudků.

Další vadu přípravného řízení shledal krajský soud v tom, že jako svědkyně nebyla vyslechnuta vedoucí účtárny S. prodejen podniku Potravinářský závod Ústí nad Labem, odštěpného závodu 4-02 Česká Lípa, o jejíž informace se opíral ve svém posudku znalec z oboru ekonomiky R. P. Skutečnosti, z nichž znalec v posudku vychází, musí být zjištěny postupem, který má povahu dokazování podle trestního řádu. To znamená, že pokud znalec vychází z určité skutečnosti, kterou svými smysly vnímala jiná osoba, jejíž sdělení je podkladem příslušného zjištění, je třeba tuto osobu vyslechnout jako svědka podle § 97 a násl. tr. ř., popř., jde-li o obviněného, jako obviněného.

Pochybení orgánů přípravného řízení, na které krajský soud poukázal v napadeném usnesení, byl nedostatek zákonného poučení svědkyň R. S. a V. V. při jejich výslechu provedeném 7. 11. 1985. I zde je třeba krajskému soudu přisvědčit v tom, že obě svědkyně byly vyslechnuty, aniž byly řádně poučeny podle § 101 odst. 1 tr. ř. Na tomto pochybení nic nemění ani skutečnost, že podle příslušných protokolů šlo o dodatek k výslechu každé ze svědkyň, který byl v rámci přípravného řízení proveden již dříve. Pokud je výslech svědka v průběhu trestního stíhání z jakéhokoli důvodu opakován, musí být svědek vždy poučen podle § 101 odst. 1 tr. ř. na počátku každého výslechu.

Na druhé straně při hodnocení významu vytýkaného pochybení z hlediska důvodnosti vrácení věci do stádia přípravného řízení nelze prominout, že v rámci výslechu, jenž je uvedenou vadou zatížen, se obě svědkyně vyjadřovaly v podstatě jen k jediné okolnosti týkající se započtení prázdných obalů do zásob zboží prodejny obviněného při inventuře a že tato okolnost byla objasňována i dalšími důkazy provedenými v souladu s ustanoveními trestního řádu. Věcný význam vytýkané procesní vady proto není tak podstatný, aby bylo nezbytné vrátit věc prokurátorovi k došetření.